

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gl. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v dijaškem
semenišču (Knaben-
seminar.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

Slovenski GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopis.
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice, če
se natisne enkrat 8 kr.
dvakrat . . . 12 „
trikrat . . . 16 „

Dohodnine 20—30 milijonov goldinarjev bi se naj pustilo južnej železnici?

Znamenje, da kde liberalci gospodarijo, so pomnožene dače in strogo, včasih neusmiljeno, iztirjevanje zaostalih davkov, to pa ne pri vseh davkeplačilih jednako. Skušnja namreč uči, da se pri nekaterih neusmiljeno rubi, pri drugih pa debelo prizanaša. Tudi pri nas v Avstriji doživeli smo nekaj podobnega takrat, ko so še liberalci povsod na konjih sedeli. V zglede navajamo samo juda Stroussberga. Ta Abrahamov sin je kupil veliko državno grajščino na Gališkem za 3 milijone goldinarjev, a prizanesel mu se je ves desetek. No, in kde je kakšen kmet ali meščan, ki bi mogel ponašati se, da so mu desetek blagodušno pustili? Vsaj nam ni poznan nobeden. Mnogim podjetnikom, staviteljem železnic, fabrik itd. odpisale so se vse pristojbine in koleki. Res sicer je, da se kmet-skim ljudem tudi davek odpisuje vsled kake vremenske nezgode. Ali to ni v nobeni razmeri do navedenih zgledov. Kedar kmetu toča pridelke uniči, kuga živino pobere, itak ne more biti govor o davkih. Kajti kder nič ni, ondi se ne more nič dobiti. Toda kaj druga je pri milijonarjih, kakoršen je bil jud Stroussberg itd. Menda navedena razvaja iz liberalne dobe je kriva, da opravništvu naše južne železnice prosi, naj bi se njej na 10 let prizaneslo plačevanje dohodnine (Einkommensteuer), ki bi znašala na leto 2—3 milijone goldinarjev, to se reče: naj bi se njej pustilo 20—30 milijonov goldinarjev. No, mislimo, da je prejšnja liberalna darežljivost pri nas toliko ponehala, da se to ne zgodi.

Južna železnica spada med največja podjetja v Avstriji. Svoje proge razteza od Dunaja do Reke in Trsta, od Šoprona, Komorna, Budimpešte, Barča na Ogerskem, od Siska in Karlovca na Hrvatskem do Rosenheima na Baverskem, do Innsbrucka in Ale na Tirolskem. Dalje so skoro vse italijanske železnice jena last, sedež pa ima v Parizi na Francoskem. Zakaj? Zato, ker je od barona Brucka, iz Nemškega k nam zasejanega

človeka in bivšega ministra, bila na 90 let prodana francosko-judovskim denarnim mogotcem l. 1858. Pogoji našemu cesarstvu niso bili preugodni. Dobili smo za njo samo 64,450.000 fl. Plačali se ti milijoni niso naenkrat, ampak v 3 letih. Poznej je se železnici zoper prvotne pogoje dovolilo tarife pozvišati, plačila v srebru zahtevati, dokler je srebro imelo nadavek, a sedaj plačujemo v zlatu, ker se v tem računi in ima zlatu 17 % nadavka na vrednost srebra. Leta 1867 je njej še bilo priznana, da do 1. januarja 1880. ni treba plačati nobene dohodnine t. j. pustilo njej se je 26—36 milijonov goldinarjev. A še ni dosta. Sedaj tirja opravništvu, naj bi se brezdohodninstvo podaljšalo še na 10 let, t. j. zopet podarilo 20—30 milijonov. To je vendar preveč. Opravniki južne železnice so zlati ptiči, ki so jako dobro plačani. Generalni ravnatelj potegne na leto 80.000 fl. zraven mnogih drugih dohodkov. Z denarjem večjidel pri nas zaslužnim raztegnila je svoje proge v Italiji za 456 milj. Železnici se toraj nikakor tako slabo ne godi, da bi morala iti beračit, da bi jo morali itak preobloženi davkeplačilci avstrijski z velikanskim darom 20—30 milijonov zopet podpirati. Južna železnica uživa pri nas dobrote velikega vsakoletnega dobička, naj torej tudi od svojih dohodkov plačuje redno dohodnino, kakor jo moramo drugi davkeplačilci.

Cerkvene zadeve.

Sv. oče Leon XIII. obhajali so 50letnico svojega bogoslovskega doktorstva prav sijajno dne 7. marca t. l. na god res angeljskega učnika in doktorja sv. katoliške Cerkve, sv. Tomaža Akvinskoga, čegar spise ravno sedanji papež priporoča, naj bi jih katoliški učenjaki začeli zopet marljivo prebirati. Kajti v njih bodo našli pravo kristijansko filozofijo, pravo orožarnico zoper mnogovrstne zmote novošegnega paganskega učenja, čegar učenci žugajo vsej človeški družbi z razpadom. Prišlo je papežu nad 3000 ljudij čestititi iz Evrope, Azije in Amerike. Zastopane

bile so tudi škofije in bogoslovja v Krakovem, Zagrebu, Zadru, Kotoru, Briksenu in Tridentu.

Katoliškemu podpornemu društvu v Celji so darovali: 1) Velečestiti gosp. Fr. Sorčič, stolni prošt 50 gld. kot ustanovnino. 2) Veleč. gosp. M. Kovačič, korar 5 gld. 3) Veleč. g. Jožef Hašnik, župnik pri sv. Juriji 40 gld. kot ustanovnino. 4) Čest. gosp. Anton Šlander 10 gld. (dopl. ustanovnino s 40 gld.) 5) Čest. gosp. dr. Janez Mlakar 3 gld. 6) Čest. gosp. Janez Skuhala, profesor bogoslovja 2 gld. 7) Čest. gosp. Alojz Krest, provizor v Kalobjem 4 gld. 8) Velč. gosp. Jožef Zelenc, župnik v pokoji v Celji 2 gld. 9) Neimenovan iz Sevnice 2 gld. 10) Gospodična Ana Sevšek, posestnica v celjski okolici, 5 gld. Hvala vsem blagim dobrotnikom.

Šedemdesetletni rojstni dan obhajal je 3. marca t. l. č. gosp. superior o. Bruno Jesih, frančiškan in župnik pri sv. Trojici v Slov. goricah. Rojen bil je 3. marca 1811 v Svetinjah, frančiškan postal je 4. okt. 1832, mešnik 31. jul. 1836, predstojnik samostana in župnik pri sv. Trojici 1854, isto v Mariboru 1864 in zopet pri sv. Trojici 1873. Priredjena 2 samostana, prenovljena cerkva sv. Trojice, velikanske kamenate stopnice do nje, vseobčno spoštovanje in ljubezen pri duhovnikih in faranih so sami dokazi neumornega njegovega in blagonosnega delovanja. Čestitamo iz srea in želimo še mnogo blagih let!

Dijaško semenišče mariborsko potrošilo je lani 6198 fl. (samo za hrano trebalo je 3304 fl.) tako, da je 84 fl. 51 kr. dohodkov premalo bilo. Dijakov oskrbovalo je se 34, izmed katerih so se vsi razun 3 z izvrstnim in dobrim uspehom učili. Kapitala imel je zavod Maksimilijanum 20.526 fl. 76 kr. zavod Viktorinum 30.166 fl. 93 kr. 3 vinograde in 1 hišo v Mariboru, semeniško poslopje pripada obema v last in je stalo z vrtom in pohištvom vred 51.870 fl. 31 kr.

Za novo cerkev Srca Jezusovega v Gradci nabranih je do sedaj 121580 fl. 25 kr.

Iz južne Bolgarije piše se ljubljanskej „Danici“, kako ondi zlasti izobraženi Bolgari sovražijo katoličanstvo in papeža. Da bi se temu v okom prihajalo, namislijo katoliški misijonarji v Adrianopelu ustanoviti tiskarno in izdajati list. Sv. kongregacija za širjenje sv. vere (Propaganda v Rimu) je obečala pripomoči. Tudi iz Kranjskega so dobili nekaj podpore, za kar se milo zahvaljujejo.

Hrvatska vlada je izdala poziv do županov in učiteljev, naj se upirajo grdemu preklinjevanju, ki se med mladino grdobno širi; dala jim je tudi nalog drznejše paglavce kaznovati.

Mrličje požigati je nemška vlada prepovedala, ker bi se potem ne moglo preiskavati, ali je kaka zakopana oseba bila zastrupljena ali ne!

Novi minister nauka in bogočastja djal je pri obravnavi o skrčenji Sletnega šolanja, „da so otroci v 13. in 14. letu za nrvnost najbolj pri-

stopni in za vero, ki je itak le za občutke (Gefühle). Skušnja drugače uči!

Jud Bramer bil je na Moravskem ud okrajnega šolskega sveta in je nadučiteljske službe prodaval. Učitelj Opletal mu je dal 350 fl., Matejiček pa 100 fl. Sedaj so obsojeni vsi trije, prvi na 3 mesence v ječo, druga pa na 14 dnij. Obsojenci so se pritožili zoper naložene kazni!

Gospodarske stvari.

Hren, kje in kako ga pridelovati.

M. Hren se more skoraj v vsaki zemlji s pridom saditi, če je le hladna in nekoliko vlažna. Vlažne nižave s peščeno prstjo, ki so bile dobro s kravjim gnojem pognojene, so posebno sposobne za hrenovo sajenje. Namesto kravjega gnoja se je, kakor so skušnje pokazale, tudi Peruanski guano t. j. ptičji gnoj, ali pa zmes iz drobne, sirove koščene moke in iz pepela rabil ter rast hrenovo močno pospeševal; 600—1000 kilov teh gnojil ali pa 500 meterskih centov kravjega gnoja je za na hektaro dosti. Pepel se je za gnojenje hrena kot posebno dobro gnojilo skazal. Da se mu pa njegova moč še poviša, se mu mora še drugo ktero gnojilo primešati, ki ima mnogo amoniaka in kalija v sebi. Najbolje kaže hren tako le zasajati: Vzamejo se za pičel prst debele korenine, ki so 8—10 centimetrov dolge. Te se v vrstah po 62 centimetrov narazen, namreč vrsta od vrste, in 42 centimetrov korenina od korenine v vrsti posadé. Korenine za sajenje se vzamejo od drobnejših korenin in sicer se jim gornji konec ravno odreže, spodnji pa nekoliko napošev, to pa zarad tega, da se pri zasajanju gornji del korenine ne dene spodaj ali pa kakor bi rekel korenina na glavo ne postavi. Korenine morajo 8 centimetrov globoko v zemljo poteknjene biti. Hren se nikdar iz semena ne prideluje. Ako se korenine mesenca maja posadé, je mogoče že mesenca decembra za prodajo debele korenine iz zemlje izdirati. Na hektaro se rajta po 30.000 korenin, od katerih marsiktera $\frac{3}{8}$ kila težka postane. Ako so pogoji in razmere za hren prav ugodne, more se ga na hektari po 12.000 kilov pridelati. Korenine se tako pozno ko le mogoče iz zemlje izdirajo, osnažijo in v jamah kakor drugo korenstvo za porabo ali prodajo hranjujejo.

M. Ali je zmrznjen krompir še za sajenje? Ako je krompir le toliko zmrznjen, da se na njem druga nič ne pozna, ko nekoliko slasten okus, tako tak krompir kaljivosti še ni izgubil. Sploh pa je bolj prav namrznjen krompir za seme ne porabiti. Če tudi požene in raste, je vendar cela rastlina nekako, oslABLJENA. Kdor toraj le more, naj sadi zdrav krompir.

Zemljiščni davek bodo pobirali na podlagi nove vcenitve, ki je uže dogotovljena. Bila je draga,

kakor vse, ker liberalci sprožijo. Stala nas je v 10. letih 22 milijonov goldinarjev. Sledeče številke kažejo, kako je veenjeni čisti dohodek v nekaterih deželah večji, v drugih manjši od do sedaj veljavnega in v katasterskih polah vpisanega. Čistega dohodka zemljišnega imela je nastavljenega dežela v goldinarjih:

	do sedaj	51 ³ / ₄ milj.,	sedaj	48 milj.
Česka				
Moravska	" "	20	" "	25
Gališka	" "	17	" "	23
Šlezka	" "	3 ² / ₃	" "	3 ⁶ / ₁₀
Spod. Avstrija	" "	14 ¹ / ₃	" "	21 ¹ / ₂
Gornj. Avstrijska	" "	8 ¹ / ₄	" "	10
Štajerska	" "	7 ² / ₃	" "	12 ⁸⁶ / ₁₀₀
Kranjska	" "	3 ¹ / ₂	" "	3
Koroška	" "	2 ² / ₃	" "	3
Istrija	" "	2 ² / ₃	" "	3 ¹ / ₈
Dalmacija	" "	1 ¹ / ₃	" "	1 ⁴³⁸ / ₁₀₀₀
Bukovina	" "	1	" "	3 ¹ / ₁₀
Tirol	" "	3 ¹ / ₉	" "	4 ¹ / ₂
Saleburg	" "	1 ⁴ / ₁₀	" "	1 ³ / ₄
Vorarlberg	" "	453000 fl.	" "	62000 fl.

Prvi vinski sejem v Zagrebu se bo vršil, kakor je bilo uže napovedano, dne 17., 18. 19. marca t. l. Prodavati ondi vino smejo izključljivo le vinogradarji, kojih je 191 svoja vina naglasilo. Vina so večjidel od l. 1860 do 1879. Od petdesetnic pa ni nihče vina ponudil. Patrijarhe vsem vinom je pa naglasil g. Stjepan Radavčič iz Novegradiške, namreč 8 hektolitrov belega vina od l. 1834 (velja 50 fl. hektoliter) in 15 hektolitrov črnega vina od l. 1834 (30 fl.) dalje 14 hektolitrov črnega vina od l. 1848 (30 fl.). Hrvaška slav. kmetijska družba razpošilja imenik za vinski sejem prijavljenih vin. Iz tega imenika se razvidi, da se je za vinski sejem ponudilo za prodajo do 80.000 veder vina in to od leta 1834. do 1879. Cena je najnižja 3 fl. 92 kr. vedro in najvišje 30 fl. 80 kr. vedro. Za naše vinske trgovce bode gotovo ta sejem velike važnosti, zatoraj jim priporočamo da se ga udeležijo, ker na sejmju smejo prodavati svoja vina samo vinorejci, ter bodo imeli priliko spoznati se z vinorejci hrvaškimi in z njihovim pridelkom. Sejem se bo vršil v prostorih hrvaške slavonske kmetijske družbe 17., 18. in 19. marca. Katalogi za ta sejem se morejo dobiti zaštonj pri kmetijski družbi in trgovski zbornici v Ljubljani, Trstu, Celovci, Gorici, Gradci itd., kakor tudi pri hrv. slav. kmetijski družbi in trgovski zbornici v Zagrebu. S sejmom bode združena tudi izložba orodja za vinorejo in kletarstvo. Kuralt.

Dopisi.

Iz Pišec. (Javna zahvala za sv. misijon.) Akoravno so iz prva nekateri neverneži in malo-pridneži zabavljali č. očetom jezuitom in Pišečane zasramovali, vendar so sedaj vsi lepo omolknili

uvidevši, da je ves njihov krič zastonj. Vse je pri nas hvaležno za ta sv. misijon, ki se je začel v nedeljo 15. svečana in trajal 10 dnij. Č. gosp. misijonarji so se v svoji gorečnosti veliko trudili. Prve 3 dni bile so vsaki dan po 3 pridige, potem vsaki dan po 2 ali prav za prav vsaki dan 1 pridiga in 1 poduk, vsaki dan posebej za eden stan. Č. g. misijonarji so pri vsaki pridigi in pri vsakem poduku, vsakemu stanu posebej, zlasti pa mladenčem in dekletam, tako na srce govorili, da bi se bil mogel tudi kamen omečiti; dokazali so nam, kaj nam je storiti, da bodemo srečni na tem svetu, po smrti pa rešili svojo dušo in se pogubljenja oteli. H genljivosti vseh misijonskih svečanostij so tudi veliko pripomogle genljive misijonske pesni, ktere so se pri vsaki svečanosti pele od dobro izurjenih pevk. Četrty dan so se začele sv. spovedi. Tukaj smo gorečnost misijonarjev občudovali. Kteri posvetnjak, kde bi se našel brezbožnež, ki bi hotel tako opravilo, kakor je spovedanje, vsaki dan od zgodnjega jutra do poznega večera brez vsakega plačila, samo iz ljubezni do ljubega Boga in do ljudstva tako potrpežljivo opravljati? Č. gosp. misijonarji bili so vsako jutro ob 1/2 5. uri to je dolgo pred juterno zarjo že v spovednicah, potem celi dan razun obedovanja pozno v noč, najmenj do 8. ure zvečer. To gotovo ni lahko. Ljudij je dohajalo vsaki dan silno veliko. Čeravno je bila pot v sedajnem času silno težavna, dohajali so vendar ljudje tudi od tujih krajev in bila je vsaki dan strašna gnječa, vkljub precej prostornej cerkvi jih je moralo veliko zunaj stati.

Ne bomo še več dokazovali, kako veliko koristi nam je storil sv. misijon. Naj še le omenimo, da ga ni hudobneža v celi fari, kteri bi za sv. misijon ne bil hvaležen, ako se ga je prav udeležil. Hvaležna je cela fara, posebno pa mladenči in dekleta, za ktere so se č. gosp. misijonarji največ trudili, kterim tudi največja nevarnost preti, časno nesrečni postati in se večno pogubiti. Dostojno zahvaliti se ne moremo za sv. misijon. Da pa hvaležnost cele fare nekoliko pokažemo, izrekamo podpisani občinski zastopniki vseh 3 občin naše fare v imenu cele fare najpresrečnejšo zahvalo. Zahvala bodi ljubemu Bogu za neskončne milosti, ktere nam je po sv. misijonu poslal. Presrečna hvala č. gosp. oo. jezuitom, kteri so sv. misijon tukaj vodili, in se za vse, posebno pa za mladenče in dekleta, toliko trudili. Mili Bog jim povni njih trud, jim ohrani sv. stanovitnost in jih pripelji v nebesko veselje. Srčna zahvala č. gosp. župniku, kteri so sv. misijon nam priskrbeli, ki smo ga tako težko pričakovali in se ga veselili. Hvala gospodu organistu, Anton Kokot-u nadučitelju tukaj, kteri je poleg svojih šolskih opravil, zarad pomanjkanja časa jako težko pevke izurjevati ali učiti zamogel. Zastran genljivega petja gre posebna hvala bl. ženi gosp. organista, ktera je pesni toliko lepo vodila. Hvala vsem drugim č. gosp. duhovnikom, kteri so pri sv. misijonu po-

magali! Bog naj vsem plati, nam pa ohrani sad sv. misijona!

Za občino Pišcece: Baron Moscon, župan, Anton Kostevc, obč. svetovalec; za občino Globoko: Janez Urck, župan, Franjo Podvinski, obč. svetovalec, Jurij Razlag, obč. odbornik; za občino Bojsno: Janez Umek, župan, Janez Žmave obč. svetovalec, Franjo Agrež tajnik.

Iz Celja. (Gledé na šolstvo navskriž) sta si kmetski zastop celjske okolice in pa meščanski zastop celjski. Prvi je imel sejo ter sklenil do svojega državnega poslanca sledečo prošnjo: Blagorodnemu gospodu dr. Josipu Vošnjak, državnemu poslancu itd. na Dunaji. Podpisani občni zastop „celjske okolice“ pozdravlja z veseljem nasvet g. dr. Lienbacher-ja in drugov, ki meri na to, da se Sletno obiskovanje šole skrči za dve leti. Blagovolite, blagorodni gosp. doktor, to našo izjavo, naznaniti na dotičnem mestu. Z najodličnejšim spoštovanjem zastop občine „celjske okolice“. Sledijo podpisi vseh navzočih odbornikov z g. županom vred. Drugih mislij so zastopniki celjskega mesta. Ti so se potegnili za Sletno šolanje ter v „Cillier-Zeitung“ razglasili sledeči sklep: „Srenjsko svetovalstvo v Celji uvida v novih šolskih postavah najizvrstnejše, najgotovejše poročstvo resnične, blagor ljudstva utemeljujoče in človeštvo pospešujoče narodne prosvete; svetovalstvo bi toraj sleherno pohabljenjevanje, koje bi postavo v nazadnjaškem smislu zadeti utegnilo, smatralo kot pravo oškodovanje najvišjih narodnih koristij in bi je s vsemi postavnimi sredstvi branilo.“ Ta nasvet od 12 svetovalecev nasvetovan bil je kot sklep enoglasno sprejet! Slobodno. A s takimi praznimi besedami, golim vezanjem jalovih otrobov, še nikakor niso veletehni uzroki odpravljene, zavolj katerih kmetsko prebivalstvo po svojih poslancih tirja, naj se na potrebe posameznih dežel in stanov ozir vzame in šole vsaj na kmetih tako uravnajo, kakor kmetske razmere tirjajo. Ako hočejo meščani svoje otroke 8 let šolati, slobodno jim, magari še dalje, do 20. leta. Toda plačujejo naj jih sami, naj v deželnem zboru ne mečejo vseh šolskih potroškov na gruntni in hišni davek enakomerno, tako da kmet mestnim gospodom do $\frac{2}{3}$ potroškov Sletno šolanje plačuje. Kedar bo deželni zbor sklican, bodemo o tej reči več povedali celjskim gospodom, zlasti o njihovej „meščauskej šoli“.

Iz Koroškega. (Razne novosti.) Naši sosedi Italijani se ob meji obnašajo, kakor da bi res vsaki čas prišlo do krvavega boja; nedavno so v Ponteba došli 3 bataljoni „planinskih lovecev“. Toliko vojakov je čezmerno sred miru v takem gnezdu, kakor je Ponteba. Ako pa res pride do boja, potem proti Koroškej huda, ako bi naša vojska bila od Marlborgeta vržena proti Beljaku in Celovcu. Vsled nesrečne vojske l. 1866 smo Korošci na mejah sovražnikov, ker smo Venecijo zgubili. — Svitli cesar so 200 fl. darovali šolskej srenji v št. Urhu za stavljenje nove učilnice, 80 fl.

pa gasilnemu društvu v Gutštajnu. — Po dolini Mislinjske razsajajo osepnice prav hudo. Skoro vsaki den pokopljejo po 2 mrliča. Jako občutno je za tamošnje bolnike, ker pogrešajo vračnikov, še dovolj zdravih in krepkih. — Istrijanom so naš milostljivi knez in škof darovali 25 fl. — Pred porotniki v Celovci bil je obsojen požigalec Jakob Dobrone na 8 let v težko ječo, posilni skrunitelj Pet. Wirth in ropar Fr. Bizjak iz Tolminskega na 6, tat J. Majer na 5 let, ubijavec Zorzi na 3 mesence, malar nesramež And. Wirth na 4 mesence. Tri leta dobil je pa Jur. Ferjan, ker je svojega tasta tako tepel, da mu je vse kosti zdrobil, jednako 3 leta gre sedet v luknjo 21letni morivec Jan. Juri! Bog jim daj poboljšati se!

Iz Brežič. (Častno meščanstvo — priden učitelj umrl.) Mestni zastop v Brežicah je našega občestovanega č. g. dekana in duhov. svetovaleca Franc Mikuš enoglasno imenoval za častnega meščana z ozirom na njihove zasluge za cerkvo in šolo, občino in okraj, kakor tudi za gospodarstvo kot predstojnik Brežke podružnice i jim 1. t. m. slovesno izročil diplomo. Bog ohrani za dušno in gmotno blagostanje ljudstva vnetega i blagega gospoda pri vednem in trdnem zdravju. — Umrl je 29. p. m. mestni učitelj g. Janez Poljanec po plučni bolezni in previden s. ss. zakramenti za umirajoče 35 let star zapustivši ženo in 5 otročičev. Bil je ranjki kot izvrsten učitelj in organist od vseh čislani in je tudi s katehetom složno deloval in ga podpiral v krš. podučevanji mladine. Imel je prav lep in slovesen pokop, h kateremu so prišli g. učitelji iz šolskega okraja in svojemu pokojnemu tovaršu genljivo nagrobnico zapeli. Ranjki bodi priporočen v molitvo in blagi spomin.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Cesarjevič naslednik Rudolf, sedaj 22 let star, je odpotoval na dvor belgijskega kralja v grad Laeken, kder je snubil za kraljevo hčer, 16letno princesinjo Štefanijo; bil je še isti den ž njo zaročen, poroka bo jeseni; cesarica vrača se iz Angleškega domov in obišče pojdoč belgijsko kraljevsko rodbino. Nesrečni nadvojvoda Maksimilijan, poznej cesar v Mehiki, imel je tudi belgijsko princesinjo za ženo, sedaj celó zblaznelo cesarico Charlotta. — Naši poslanci postajajo čedalje nevoljniji z grof Taaffejevo vlado, ker jim ničesar in nikder volje ne izpolni. V državnem zboru pa ovirajo liberalci z večnim ugovarjanjem in praznim besedovanjem krepko in hitro delovanje. Vse hočejo zavleči, ministri liberalni pa žugajo, da od naše večine sklenjenih postav ne bodo cesarju predložili v potrjenje na primer: postave zoper posilno legaliziranje, zoper oderuštvo; to pa je naše poslance hudo razžalilo in so zlasti ministra Stremajerja ostro zavrneli in hudo poklestili, zlasti dr. Rieger in dr. Fuchs; slednji je rekel: če pa

morajo poslanci le to sklenoti, kar ministri hočejo, potem ni treba poslancev, vsaj tako dragih ne. Močno piknilo je Stremajerja, ko mu je dr. Fuchs na očitanje, da naši poslanci ne vedo, kaj delajo, ako hočejo posilno legaliziranje odpraviti, zavrnil, da rad Stremajerja v potrebni poduk vzame ter dobro ga podučí o nepotreboči posilnega legaliziranja, ki dela ljudem mnogo sitnih potov in velikih stroškov. Sploh Stremajer govori tako srdito, da ne bode prej miru, dokler mu naša večina pri proračunski obravnavi krepko na nogo ne stopi in — odpravi! To tem bolj, ker se upira krvavo potrebnej postavi zoper nesramno odernštvo. — Novi bankovci izidejo brez grba, ker Magjari na njih ne trpijo našega, mi pa magjarskega ne. Obresti za vzajemni državni dolg znašajo na leto uže 115 milijonov goldinarjev. Magjari doplačujejo le 30, mi pa 85 milijonov. Vrh tega so nam liberalci zadnja leta še 400 milijonov novega dolga nakopali, dače pomnožili, potroške pa tako nategnili, da je vsako leto več milijonov zmanjkalo vkljub silnemu iztirjevanju in moramo reči, čudovito marljivemu, vplačevanju dač; novi državni zbor pa dobi toliko oviranja od strani liberalnih poslancev, še bolj pa od liberalnih ministrov, da ne more nič zdatnega hitro dognati. Zato bode zopet 30 milijonov treba na posodo vzeti. To je res žalostno! — Praško mesto jemlje 2 milijona na posodo za šolske potrebe, bela Ljubljana je tudi najela dolg in ga s pomočjo loterijskega izžrebovanja dobitek hoče poplačati; mesta zaporedom lezejo v dolgove, kakor na Italijanskem in nalagajo potemcem neznosljivih bremen. — Česki poslanec in deželni odbornik Sladkovski je umrl; mož je dolga leta deloval za svoj narod in svojo domovino. Pogreb bil je sijajen. Prestopil je pred nekolikim časom k pravoslavnej cerkvi, a na smrtnej postelji želel v katoliško Cerkvo nazaj, poslal je po župnika, a ta je prepozno došel. Bog bodi mil sodnik! — Česka vlada dobi nov volilni red, ki bo českemu narodu baje pravičnejši od sedanjega. Tirolsko mesto Nauders je pogorelo, 81 hiš je upepeljenih, 120 rodbin brez strehe; zgorelo je mnogo živine, krme, pohištva; škoda se ceni na 300.000 fl. — Italijani rovljejo ob naših mejah vedno drznejše in kupičijo vojsko ob njih; vsled tega moral je 15. lovski bataljon zasesti na Tirolskem dolino Ampezzo in tudi v Bistriško dolino (Puster-Thal) treba je posadko djati. Tudi prihaja vedno več rogoviležev k nam; v Trstu so zaprli 5 takih nemirnežev, ki so trosili veleizdajskih listov med ljudi na Primorskem. V Gorici so prejeli in zaprli urednika laškega lista „Isonzo“ in tiskarja Mora-ja. Sad dolgoletnega božanja Lahov zori. Letos k vajam pozvani so tudi vsi rezervisti vseh 25 artilerijskih naših regimentov. — Na Ogerskem se poslanci ukvarjajo z jalovim govorjenjem v državnem zboru, med tem se pa ljudje, zlasti Slovaki, zavolj davka in gladu selijo proč iz „srečne Ogerske“ (?) v daljno Ameriko. Okoli

Pančeve širi se trsova uš, filoksera. Zato nujno prosimo, naj nihče ne kupi iz Ogerskega nobenega trsa, nobenega drevesa, da nam tega strašnega gosta ne zatepe v našo deželo, Žalostno in sramotno je, kar se iz Visokega v Bosni poroča v Zagreb in Ljubljano, namreč: „da je tamošnji c. k. kotarski predstojnik g. Rajčetič vsled naredbe visoke c. k. vlade za Bosno in Hercegovino od 6. oktobra 1879, šte. 12.252 mohamedancem prepovedal pokristijaniti se in bodo dotični kaznovani z župniki vred, ki bi kakega mohamedanca krstili.“ To je vendar več, kakor čudno. Skoro bodemo državnemu poslancu g. M. Hermanu morali prav dati, ko je v državnem zboru nekokrat rekel, „da naša avstrijsko-ogerska vlada ne bode srečne roke kazala v Bosni in Hercegovini.“

Vnanje države. Ruski car obhajal je 2. marca 25letnico svojega carevanja sijajniše, nego smo se nadejali po groznem zadnjem napadu. Vse, kar je na Ruskem zdrave pameti in blage volje, mu je presrečno čestitalo in po pravici: car Aleksander je Rusijo ukrepil in jej rane ozdravil vsekane po nesrečnem boji l. 1855. ruskega kmeta je rešil rabote in tlake, carstvo okovaril pred poljsko zaroto l. 1863 in kristijane Slovane na Balkanu otel izpod turškega jarma, le eno je hudo, to je neusmiljeno preganjanje katoličanov, slepo širenje novošegne paganske šolske omike, iz katere se rodijo grdobni nihilisti. Dne 2. marca bilo je v Petersburgu vse mirno, ali uže 3. marca je krščen 21letni jud Mladecki ustrelil v generala Loris-Melikova na ulici; ni ga zadel, ter je bil od generala samega ugrabljen; dva dni potem so zločinca obesli. Ta napad na prvega carjevega namestnika je Ruse hudo iznemiril, prosto ljudstvo je srdito in slutí v vsakem dijaku, profesorji, izobraženci in odličniku, posebno pa pri judih, same nihiliste ter jih žuga raztrgati. Poljski velikaši bili so prijazno sprejeti od carja. Pravoč je, da se je Rusija z Angleži pogodila zastran Azije. — Grki in Turki so se zarad meje sprli. — Francosko starejšinstvo je zavrglo VII. člen nove šolske postave, ki je nameravala katoličanom vzeti katoliške šole in pregnati jezuite itd. iz šol; to je velika zmaga! Nihilista in juda Hartmana pa Francozi niso hoteli Rusom izročiti, ampak iz dežele zapodili. — Belgijski freimaurerji hočejo sedaj še vse gimnazije razkristijaniti in katoliškim mešnikom vse dohodke vzeti. — Bismark in njegov stari Viljelm sta zvita vrtoglavca; dnes Rusom in Francozom kažeta prijazno lice, da jutri po novinah obojim boj in pogubljenje naznanjata. Koga neki hočeta opehariti? Mesto bavarsko Donaustauf je do tal pogorelo. — V severnej Ameriki ljudje dobro gospodarijo; samo mesenca januarja so letos za 3 milijone goldinarjev pridelkov prodali v Evropo več, nego lani; sedaj se pripravljajo na volitev novega predsednika. — Etijski kralj Janez je zapleten v nesrečen punt, ki se je vnel zoper njega; moral je iz svojega kraljevskega mesta pobegnoti. — Afgani ne dajo Angležem miru; zopet

se zbirajo na boj. — Veliko kitajsko cesarstvo dela znatne vojaške priprave pa še ni znano, zoper koga!

Za poduk in kratek čas.

Kruci na Slov. Štajerskem.

(Spominki iz domače zgodovine.)

VII. Ne da se nikakor tajiti, kajti je zgodovinsko dokazano, da so nekteri Središčani s Kruci bili ne le v Ormoži, ampak tudi v Ljutomerskih goricaх ter se udeležili marsikterih ropov. Tega ne potrди v svojem dnevniku le Gašpar Adlešič, ki je bil tačas pri Veliki nedelji za kaplana ter je nektera leta poznej prišel za župnika v Središče, ampak isto pričujejo tudi drugi verjetni pisatelji — in priznavajo v večih pismih celó takratni tržani sami. Zapleteni namreč zavolj svoje udeležbe s Kruci v razne sitne tožbe, v svojih zagovorih nikdar ne tajijo, da so s Kruci držali, pač pa v vsakem pismu določno trdijo, da tega niso prstovoljno storili, ampak le prisiljeni ter opirajé se na občni zakonik in na druge takrat veljavne postavne določbe dokazujejo, da za to, kar so od Krucev prisiljeni storili, ne morejo biti odgovorni, tem menje pa kazni vredni. V večje pojasnilo naj sledijo tukaj s potrebnimi opombami samo nektera dotičnih pisem, ki jih je pisatelj teh vrst v Središkem arhivu najšel.

1) Ko so bili Kruci iz Središča srečno odpodeni, vrnil se je z drugimi begunci tudi grajščak Franc Anton Pete iz Ptujja v Ormož. Že od nekđaj neprijatelj Središčanov se je jeze le kar penil, ko je slišal, da so njegovo grajščino in mesto Ormož s Kruci napadli in oropali tudi nekteri Središčani. Dal je vso škodo ceniti ter je pri deželnem poglavarji zoper Središčane vložil velikansko tožbo in tirjal, da mu morajo povrniti vso škodo. Ali Središčani, ki so imeli ravno takrat jako prebrisanega in v postavah zvedenega pisarja, niso se dali tako hitro v kozji rog vgnati, temuč so se branili in opravičevali, kolikor so le mogli. Zato pa tudi tožba ni bila tako hitro rešena. Ko je pa grajščak sprevidel, da z odškodnino brž ko ne — nič ne bo, odškodoval se je sam, kder in kolikor je le mogel. V Središče se sicer ni upal, toliko držeje je pa grabil v Frankoveih in Loperžicah, kder so nekteri Središčani imeli male želarije. Na njivah je pobral vse snopje, na pašnikih polovil govede in svinje in odgnal — da, še celó nektera posestva, ki jih je poprej bil Središčanom prodal, si je zopet prisvojil. Nekemu Jakobu Vuk je vzel vse žito, ko je bilo požeto in v „količe“ zloženo in 8 svinj, — na zadnje še tudi posestvo, ki si ga je pred nekterimi letmi od tistega grajščaka za 125 gld. srebra v Frankoveih (Krenkhdorf) kupil. Tako svojevoljno in zavsema krivično odškodovanje ni le prve tožbe zavleklo, ampak je dalo povod še drugim zamtanim pravam, ktere dognati je deželni poglavar imenoval Dr. Ivana Jurija Senitzer v Gradci za

nepristranega sodnika. Temu zgoraj omenjeni Središčan Jakob Vuk piše med drugim tudi to-le:

„Sploh je znano, kako je nedavno, ko je na Ogerskem punt navstal, več tisoč puntarjev nena doma napadlo tudi Središki trg in mesto Ormož in kako so Kruci z žuganjem, da bodo naše hiše užgali, nas pa pomorili, če ne bomo ž njimi držali in njim pomagali, prisilili v Središči skoraj vse, ki so le zamogli nositi orožje, da so ž njimi šli. Jaz sem — hvala Bogu! — poprej ubežal in nisem delal nikomur kake uadlege. Tudi naš milostivi gospod baron Pete je v Ptuj pobegnil. Komaj pa se je v Ormož povrnil, je . . .“ — in zdaj našteje, kaj vse mu je grajščak silama vzel ter prosi, naj bi se mu zaukazalo, da mora nazaj dati. — To se je tudi zgodilo. — Tedaj Jakob Vuk — Središčan — priznava celó določno, da so Središčani šli in držali s Kruci. Ravno tisto priznavajo tudi drugi tržani v svojih opravičevalnih pismih.

2) Pa Središčani niso samo šli in držali s Kruci, ampak so se — seveda le prisiljeni — udeležili tudi nekterih napadov, kakor bo iz sledečega razvidno.

a) Neka Ana Marija Botko, rojena Svetonja — (brž ko ne vdova onega viteza Botko, ki je leta 1680 imel v Gradci hišo pri belem angelji ter je isto leto za pomorom umrl*) — je dne 15. maja l. 1704 pisala iz Kajžara pri sv. Miklavži Središkemu županu ter ga prosila, „naj nji tržani dopeljajo nazaj za zdaj konči prazne polovnjake, v kterih so v začetku posta l. 1704 — (takrat so bili Kruci v Središči) — na nek v Štajerski deželi zlo prepovedan način odpeljali iz tako imenovanih Flegeričevih goric v Kajžaru precej starega in novega vina, kajti sodi bi utegnili biti zelo dragi, ker se v goricaх prav lepo kaže“. Zastran vina pa si pridrži še vse pravice ter ga bo ob svojem času tirjala po postavni poti nazaj. Konečno pa še dostavi celó imenik onih tržanov, ki so nji vzeli vino in tudi nektere druge reči. Piše namreč tako-le:

„Najpred mi je Mihal Hrčko — Središčan — vzel in odpeljal en štrtinjak vina. Mihal Modrinjak, Središčan, odpeljal je tudi en štrtinjak vina. Boštjan, Dečkov zet iz Središča, vzel je štrtinjak vina in en „lagvič“. Šavonov hlapec iz Središča je odpeljal en štrtinjak. Matija Plepelčevi ljudje in živina odpeljali so tudi en štrtinjak. K. Kolarič ima tudi dva polovnjaka mojih sodov; zelo rada bi vedela, kdo neki mu je tiste domu zapeljal. Videc, Središčan, odpeljal je en štrtinjak.

Koščičar iz Obreža je pre tudi en štrtinjak odpeljal: Bedo, oče in sin, sta si vsak štrtinjak vina naložila in v Središče odpeljala; še celo odbito ključavnico sta sebij vzela. Posmodič, Središčan, je vzel in odpeljal tudi en štrtinjak vina in eno veliko košaro. Nekteri teh divjakov (unchrist) so si naložili tudi moje nove lajte, ter nje odpeljali. Psihov zet ali Penec, Središčan, je od-

*) Dr. R. Peinlich, Geschichte der Pest in Steiermark.

peljal moja dva špampeta z blazinami vred.“ — Vsled tega pisma so tržani ne le tej vdovi, ampak tudi drugim, katerim so bili vino odpeljali, zapeljali proti jeseni prazne sode zopet nazaj. Ali da so pa kedaj povrnili tudi vino, ki so ga s Kruci izpili, ni znano.

b) Nek grof Goldstain — menda Henrik Teobald, ki je kot komtur nemškega reda zadnjega septembra l. 1704 vmrl*) — je pri deželnem poglavarji tudi Središčane tožil, „da so mu za časa Ogerske vstaje l. 1704 iz križniške tako zvane Meretinske pivnice na Kogu odpeljali 11¹/₂ štrinjakov vina, proti jeseni pa prazne polovnjake k pivnici zopet nazaj zapeljali.“

(Dalje prihodnjich.)

Smešničar II. Ko so krvave sodnije še zločince pogosteje na smrt obsojale in vesiti dajale, zadela je ta nemila osoda tudi človeka, ki je imel debel „krof“. Rabelj mu dene vožinec pod „krof“ okoli vratu in potegne zločinca na vešale, ali o joj, naenkrat se vožinec čez „krof“ podrsne in zločinec telebne še živ na stol nazaj. Prestrašen reče rabelj: za božjo voljo, kaj takšnega še se mi žive dni ni pripetilo. „Meni tudi ne, zavrne mu krofasti zločinec“.

Razne stvari.

(*Stradajočim Istrijanom*) doposlali smo zopet 38 fl. 35 kr. (vkup 503 fl. 11 kr.) Dalje darovali so Polzelčani in jihov č. g. župnik Andrej Urek 13 fl. č. g. provizor A. Kreft in Kalobjani 6 fl. Brežiška dekanija po svojem č. g. dekanu Fr. Mikuš 42 fl., šolska mladež in č. g. katehet J. Purgaj pri sv. Ani v Slov. goricah 6 fl. 14 kr. Tinjčani in jihov župnik č. g. J. Lenart 2 fl. Bog plati vsem!

(*Med Lučami in Solčavo*) skušajo tamošnji krajišniki napraviti vozno stezo in prosijo pri deželnem zboru podpore, kakoršna je v navadi za okrajne ceste II. razreda.

(„*Vrtec*“) časopis s podobami za slovensko mladino izišel je v 3. števil. 10. tečaja ter ima zopet prav lepe in podučljive reči za drobno slovensko mladež. Prav lepa je pesen: Zmaga sv. Križa. Bodi list priporočen staršem slovenskim itd.

(*Kradejo, da je strah in groza*) kakor se nam poroča od vseh strani; to je proti velikonočnim praznikom vsako leto slišati, vendar letos zavolj vseobčnega pomanjkanja gredo krast, ki se prej s tem obrtom niso ukvarjali.

(*G. Jurčič*) urednik „Slov. Naroda“ se je podal v Gorico, da za pljučno svojo bolezen v miljšem podnebnju najde popolno zdravilo.

(*Četvere Matične knjige*) za l. 1879 namreč Letopis, Znanstvena terminologija, Grmansstvo in njega upliv na Slovanstvo in snopič Koseskijevih

poezij so gotove in se zaženo te dni družbenikom razpošiljati.

(*Velikansko drugo besedo v Trstu*) hočejo Slovenci stradajočim Istrijanom v prid napraviti belo soboto v gledališči „Fenice“. Prve je se bilo udeležilo 3000 ljudij! Kdor misli, da je Trst popolnem italijansk, ta se vara.

(*Ruski pesnik in pisatelj Feodor Glinka*), pisatelj in sodelavec Puškinov je v 93. letu umrl dne 23. febr. v Tweru. L. 1808 je izšlo njega prvo delo pod naslovom: „Ruskega oficirja pisma o Poljskeji, Avstriji in Ogerskeji“ ter je pisal o vojskah v letih 1805 in 1806.

(*Ismail Ivanovič Sreznjevski*), doktor slovanoruskega jezikoslovja, profesor na vseučilišči v Peterburgu, častni ud jugoslovanske akademiji znanostij v Zagrebu, je v prestolnem mestu ruskega carstva umrl dne 21. februarja imajoč 68 let. V tem moži izgublajo ruski učenjaki jednega najodličnejših svojih jezikoslovcev, starinoslovcev, paleologov in etnografov. Pokojnik je leta 1842 prišel v Zagreb in je tamkaj sprjaznil se z našim Stanko Vrazom, ter je poslednji mu pomogel nabirati hrvatskih narodnih pesnij. L. 1875 je v drugič obiskal ta učenjak zagrebško mesto in obče Slovane na jugu. Večnaja mu pamjat!

(*Za nemške šole*) je vedno denarja, za slovanske ga pa ni. Šolska mladina iz Bele na Českem je morala okolo pol ure hoditi v šolo v Pecki. Ker pa v ti gorati krajini vsako zimo sneg tako zamede, da ni mogoče otrokom po zimi šolo obiskovati, zato je belski srenjski svet večkrat prosil za podporo 1000 fl. na dotičnem mestu. Pa vselej je bila prošnja odbita zavoljo slabega finančnega stanja. Ker nikakor ni šlo, so sklenili srenjski odborniki, da ustanovijo nemško šolo in prosijo za podporo 2000 fl. Res se jim je brez vseh zaprek dovolila podpora 2000 fl. Ker pa mladina v Beli nemščine ne razume, je občina že večkrat prosila, da se šola spremeni v česko, a ni bila uslišana.

(*Hrvatski narodnjaki*) nameravajo v ogromnem številu obiskati Bled letošnje poletje, med njimi mnogo pevcev. Slovenci pa bodejo se njim pridružili ter poskušali velikansko jugoslovansko svečanost, da slovanski brat upoznava brata.

(*Premeščenje pri vojaštvu*), naš štajerski 20. lovski bataljon pride iz Dunajskega novega mesta v Heregovino, če ne v Plevlje; 1. baterijska divizija štajersk. artilerijskega regimenta števil. 6. iz Gradca v Radgono, 2. divizija pa iz Radgone v Gradec; 5. pijonirski bataljon iz Ptuja v Klosterneuburg, 4. pa iz Klosterneuburga v Ptuj.

(*Na sejmu v Vitanji*) je nekdo 260 fl. ukraedel J. Korošcu, posestniku od sv. Martina v Rožnej dolini.

(*Dete pri peči opeklo*) se je v Ostrožnem konjiškega okraja tako hudo, da je umrlo. Mati je dete pri peči samo pustila.

*) Sim. Povoden rokopis.

(V Karčevini zunaj Ptuja) je 5letno deklica užgala gospodarsko poslopje posestnika J. Seyerja.

Dražba. 13. marca Jurij Kaiser v Ledinku 5340 fl., Jakob Vrbnjak v Križevskej vasi 1413 fl. Maria Suhač (Sicheldorf) 4300 fl., Jožef Cvikl 7105 fl. v Konjicah, Janez Maček (Blintenbach) 3375 fl. 18. marca Janez Cmok v Brezji 675 fl., Ana Fasarinec v Ostrožnem 4050 fl.

Listič uredništva: Hvala vsem dopisnikom, porabne reči objavimo, neporabne smo zavrgli!

Loterijske številke:

V Trstu 6. marca 1880: 72, 48, 69, 53, 28.
V Linci " " 76, 55, 89, 25, 41.
Prihodnje srečkanje: 20. marca 1880.

Najnovejši kurzi na Dunaju.

Papirna renta 70 85 — Srebrna renta 71 70 — Zlata renta 86 10 — Akcije narodne banke 834 — — Kreditne akcije 295 — 20 Napoleon 9 42 — Ces. kr. cekini 5 57 —

Učiteljska služba

3—3

na enorazredni ljudski šoli pri sv. Križi z dohodki IV. razreda in prostim stanovanjem se razpisuje.

Prošnje se imajo poslati do 15. aprila t. l. krajnemu šolskemu svetu pri sv. Križi.

Okrajni šolski svet v Mariboru dne 22. febr. 1880.

Predsednik: Seeder.

Oznanilo.

Dobro narejenega obutala za ženske in otroke se dobi po nizkej ceni pri

J. Krojs-u,

v koroškem predmestji št. 100;

prodava pa tudi vsako soboto na velikem trgu v Mariboru.

1—3

Semena in drevesca.

Različna
vrtnarska in poljska semena
in nad
800 lepih, mladih požlahtnjenih sadnih
drevesc

prodaja

F. Kapus

V Celji 25. febr. 1880.

trgovec. 3—3

Gospodarji!

Naznanjam Vam, da sem, kakor vsako leto, tudi letos dobil nova semena, n. pr. več sort trave, detelje, poljska in vertna semena, več sort lepega cvetličnega semena, sadne in grojzdne peške in več sort zvnajnega krompirja, tudi se dobijo pri meni požlahtnjena drevesa in akacije, vse po primerni nizki ceni.

Z odličnim spoštovanjem

M. Berdajs

v Mariboru.

1—3

Zaloga voščenih in stearin-sveč

za cerkve, voščenih svitkov po izvirnej ceni iz parne fabrike voščarnice firme:

J. M. Rosenbacher in Eidam

v Innsbrucku,
ustanovljene l. 1700.

nahaja se pri

1—3

C. Bros-u v Mariboru na stolnem trgu.

Ponudba.

Na veliko izbirko imam prirednjene blaga za izdelovanje

oblačil za gospode,

jednako tudi mnogo uže narejenih oblek v najnovejšej modi po najnižej ceni.

A. Scheikel
v Mariboru.

Ob enem priporočam svojo „soda-pijačo“, koja v izvrstnej kakšini prodavam uže 13 let v občno zadovoljnost p. n. prejemnikov.

1—10

Ustanovljena leta 1869.

Prva in največja glavna zaloga vseh izvirnih mašin šivalnic, edini zastopnik v Mariboru

Matija Prosch,

e. k. priv. trgovec,

v lastnej hiši, v gosposkej ulici št. 23., v učilniški ulici št. 2.

8—32

